

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.488.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pani Posłanki Lidii Czechak, numer 4665, „w sprawie osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2013 r.”, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

W związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2013 r. rozwiązań wynikających z art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do resortu zaczęły napływać liczne wystąpienia osób niezadowolonych z tego rozwiązania. W szczególności dotyczyło to kobiet urodzonych w roku 1953, które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do tzw. wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy. W 2019 r. Trybunał Konstytucyjny, wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r. (sygn. akt P 20/16), orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w roku 1953, które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do tzw. wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Wykonanie wyroku, a więc odpowiednie skorygowanie mechanizmu odliczania kwot pobranych świadczeń, nastąpiło przepisami ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1222) i dotyczyło osób urodzonych w roku 1953, które przeszły na tzw. emeryturę wcześniejszą, przyznaną na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej przed 1 stycznia 2013 r., i pobierały to świadczenie, a następnie nabyły uprawnienia do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego.

Przyjęte w ustawie sanującej rozwiązania nie spotkały się z zadowoleniem osób z rocznika 1953, jak również pozostałych osób z innych roczników niż objęte skutkami wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., które przeszły na wcześniejsze emerytury przed 1 stycznia 2013 r. Osoby te występują do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o zmianę funkcjonujących przepisów i składają petycje m.in. do senackiej Komisji Petycji. Dotyczy to w szczególności petycji nr P11-06/23, ale też petycji nr PW11-01/23 czy nr P11-14/23. Sprawa ta była przedmiotem posiedzenia Trybunału Konstytucyjnego w dniu 4 czerwca 2024 r., sygn. akt SK 140/20.

Konstytucyjność obowiązujących przepisów zakwestionował, zapadłym w sprawie SK 140/20 rozstrzygnięciem z dnia 4 czerwca 2024 r., Trybunał Konstytucyjny. Rozstrzygnięcie zapadło w składzie: Krystyna Pawłowicz (przewodnicząca), Justyn Piskorski (sprawozdawca), Wojciech Sych, Michał Warciński oraz Andrzej Zielonacki. Sejm RP,

uchwałą z 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023 w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego, stwierdził, że uchwała Sejmu RP z 15 września 2017 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Justyna Piskorskiego) została podjęta z rażącym naruszeniem prawa, a tym samym pozbawiona jest mocy prawnej i nie wywołuje skutków prawnych. Dodatkowo, Sejm - w uchwale z 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023 w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego - stwierdził, że funkcję Prezesa Trybunału Konstytucyjnego sprawuje osoba nieuprawniona, a w konsekwencji wszystkie decyzje proceduralne, w tym wyznaczenie składów orzekających, podejmowane przez Julię Przyłębską, mogą być podważane. W konkluzji Sejm RP podniósł, że uwzględnienie w działalności organu władzy publicznej rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego, wydanych z naruszeniem prawa, może zostać uznane za naruszenie zasady legalizmu przez ten organ. Uwagi te odnoszą się do sposobu i zakresu uwzględniania skutków rozstrzygnięcia, które wydał Trybunał Konstytucyjny w sprawie SK 140/20.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – bez względu na ocenę trafności argumentacji konstytucyjnej, podniesionej w przywołanej sprawie przez Trybunał Konstytucyjny – postrzega poruszone w niej zagadnienie nie tyle w perspektywie wykonania rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego, co w kategoriach rozwiązania problemu określonej grupy emerytów, których świadczenia zostały ukształtowane w niekorzystny sposób wskutek przejścia przez nich na wcześniejszą emeryturę. W ocenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zagadnienie to jest doniosłe i wymaga odpowiedniego do jego wagi rozwiązania.

Należy zwrócić uwagę, że zniesienie mechanizmu potrącania, wynikającego z art. 25 ust. 1b, wobec ubezpieczonych z roczników innych niż 1953, wywołałoby taki skutek, że wcześniejsi emeryci korzystaliby ze sztucznej kapitalizacji wartości emerytury powszechnej. Mimo pobierania dotychczasowego świadczenia i nieodprowadzania składek, staliby się beneficjentami opóźnienia daty przejścia na emeryturę w nowym systemie. Wysokość emerytury z nowego systemu zwiększałaby się z uwagi na parametr zewidencjonowanych i waloryzowanych składek, niepomniejszonych o wypłacone emerytury wcześniejsze, oraz zmniejszanie się parametru statystycznego okresu dalszego trwania życia. Powstałaby zatem sytuacja, w której im dłużej pobierana byłaby emerytura wcześniejsza, tym wyższa byłaby wysokość emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Taki stan rzeczy kolidowałby z fundamentalną, ubezpieczeniową zasadą powiązania wysokości świadczenia z wysokością odprowadzonych składek.

Należy podkreślić, że system emerytalny ma charakter repartycyjny i jest zbudowany na zasadach międzypokoleniowej solidarności. Dodatkowo, Fundusz Ubezpieczeń Społecznych jest funduszem deficytowym, który corocznie wymaga wielomiliardowych dotacji z budżetu państwa, który jest gwarantem jego wypłacalności. Prognozuje się, że w roku 2024 Fundusz Ubezpieczeń Społecznych będzie wymagał dotacji z budżetu państwa na poziomie ok. 72,7 mld zł.

Realizacja proponowanego rozwiązania spowoduje znaczny wzrost wydatków sektora finansów publicznych. W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prowadzone są - w porozumieniu z Ministrem Finansów oraz Zakładem Ubezpieczeń Społecznych - prace i analizy o charakterze prawnym, ekonomicznym i organizacyjnym, mające na celu określenie optymalnego sposobu rozwiązania tej kwestii. Ze względu na to, że wiążące decyzje w tym

zakresie jeszcze nie zapadły, na obecnym etapie nie mam możliwości odniesienia się do szczegółowych zagadnień, poruszonych w interpelacji. O zapadnięciu i kształcie ostatecznych decyzji w tej materii, poinformuję Panią Posłankę Lidię Czechak odrębnym pismem.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, profesor uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/